

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2018 roku.

SĄD REJONOWY W BIELSKU PODLASKIM I WYDZIAŁ CYWILNY

W składzie:

Przewodniczący: **SSR Katarzyna Wencka**

Protokolant: **Katarzyna Pawluczuk**

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2018 roku w Bielsku Podlaskim

na rozprawie

sprawy z wniosku W. G.

z udziałem L. S., P. S., T. F., G. P., B. D. (1), W. J., I. W., D. B., J. S., B. D. (2)

o dział spadku po S. P. i częściowy dział spadku po M. M. (1)

postanawia:

I Ustalić, że w skład spadku po S. P. synu P. i M., zmarłym w dniu 3 lutego 2012 roku w D., posiadającym ostatnie miejsce zwykłego pobytu w D., gmina H. o łącznej wartości 88 577 zł (osiemdziesiąt osiem tysięcy pięćset siedemdziesiąt siedem złotych) wchodzi:

1) prawo własności zabudowanej drewnianym budynkiem mieszkalnym oraz budynkami gospodarczymi nieruchomości położonej w D., gmina H., obręb (...) oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha o wartości 41 772 zł,

2) ***prawo własności niezabudowanych nieruchomości rolnych położonych w D., obręb (...), gmina H. oznaczonych numerami geodezyjnymi: (...) o powierzchni (...) ha, (...) o powierzchni (...) ha o łącznej wartości 39 395 zł,***

3) prawo własności niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w D., gmina H., obręb (...) oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której nieruchomości Sąd Rejonowy w B. Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych w H. prowadzi księgę wieczystą Kw (...) o wartości 7410 zł.

II Ustalić, że w skład spadku po M. M. (1) synu M. i M., zmarłym w dniu 26 kwietnia 2014 roku w D., posiadającym ostatnie miejsce zwykłego pobytu w D., gmina H. wchodzi udział w wysokości 1/3 (jednej trzeciej) części w majątku opisanym szczegółowo w pkt. I postanowienia.

III Oddalić wniosek W. G. o ustalenie dokonania nakładów na nieruchomość opisaną szczegółowo w pkt. I podpkt. 1 postanowienia i spłacenia długów spadkowych.

IV Dokonać działu spadku po S. P. i częściowego działu spadku po M. M. (1) w ten sposób, że dokonując fizycznego podziału zabudowanej nieruchomości położonej w D., gmina H., obręb (...) oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha zgodnie ze stanowiącym integralną część orzeczenia projektem podziału sporządzonym przez biegłego z zakresu geodezji inż. S. W. z k-703 akt przyznać na rzecz:

a) W. G. zabudowaną nieruchomość położoną w D., gmina H., obręb (...) oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha oraz niezabudowane nieruchomości rolne położone w D., obręb (...), gmina H. oznaczone numerami geodezyjnymi: (...) o powierzchni (...) ha, (...) o powierzchni (...) ha,

b) P. S. zabudowaną nieruchomość położoną w D., gmina H., obręb (...) oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha,

c) W. J. niezabudowaną nieruchomość położoną w D., gmina H., obręb (...) oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha,

d) T. F. niezabudowaną nieruchomość rolną położoną w D., gmina H., obręb (...) oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której nieruchomości Sąd Rejonowy w B. Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych w H. prowadzi księgę wieczystą Kw (...),

bez dopłat na rzecz L. S., I. W., B. D. (2), D. B., G. P., B. D. (1).

V Zasądzić od wnioskodawczyni W. G. na rzecz uczestnika postępowania P. S. tytułem dopłaty kwotę 1392,42 zł (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt dwa złote 42/100), płatną w terminie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się orzeczenia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w stosunku rocznym w razie uchybienia w terminie płatności.

VI Zasądzić od wnioskodawczyni W. G. na rzecz uczestniczki postępowania W. J. tytułem dopłaty kwotę 5743,42 zł (pięć tysięcy siedemset czterdzieści trzy złote 42/100), płatną w terminie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się orzeczenia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w stosunku rocznym w razie uchybienia w terminie płatności.

VII Zasądzić od wnioskodawczyni W. G. na rzecz uczestniczki postępowania J. S. tytułem spłaty kwotę 12 888,90 zł (dwanaście tysięcy osiemset osiemdziesiąt osiem złotych 90/100), płatną w terminie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się orzeczenia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w stosunku rocznym w razie uchybienia w terminie płatności.

VIII Zasądzić od uczestniczki postępowania T. F. na rzecz uczestniczki postępowania J. S. tytułem spłaty kwotę 28,58 zł (dwadzieścia osiem złotych 58/100), płatną w terminie jednego miesiąca od dnia uprawomocnienia się orzeczenia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w stosunku rocznym w razie uchybienia w terminie płatności.

IX Nakazać pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim następujące kwoty:

- od wnioskodawczyni kwotę 2031,44 zł,
- od uczestnika postępowania P. S. kwotę 280,20 zł,
- od uczestniczki postępowania W. J. kwotę 280,20 zł,
- od uczestniczki postępowania T. F. kwotę 280,20 zł,
- od uczestniczki postępowania J. S. kwotę 490,35 zł,

tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych w sprawie.

X Stwierdzić, że zainteresowani we własnym zakresie ponoszą pozostałe koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

INs 1131/17

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni W. G. wniosła o dokonanie działu spadku po S. P. oraz częściowego działu spadku po M. M. (1) w ten sposób, aby przyznać na jej rzecz prawo własności niezabudowanych nieruchomości rolnych położonych w obrębie wsi D., gmina H., oznaczonych numerami geodezyjnymi: (...) o powierzchni (...) ha, (...) o powierzchni (...) ha oraz części zabudowanej nieruchomości siedliskowej w D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) według projektu biegłego z zakresu geodezji S. W. z k- 481 oznaczonej jako działka (...) o powierzchni (...) ha. Domagała się także ustalenia, że dokonała nakładów na zabudowaną nieruchomość położoną w D. oznaczoną numerem geodezyjnym (...) oraz spłaciła długi spadkowego w postaci poniesienia kosztów pogrzebu spadkodawcy S. P. o łącznej wartości 40 000 zł. Ostatecznie wyraziła zgodę na przyznanie na rzecz uczestniczki postępowania T. F. niezabudowanej nieruchomości położonej w obrębie wsi D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której nieruchomości Sąd Rejonowy w B. Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych w H. prowadzi księgę wieczystą Kw (...).

Uczestnik postępowania P. S. przychylając się do wniosku o co do zasady wnosił o przyznanie mu prawa własności części zabudowanej nieruchomości siedliskowej w D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) według projektu biegłego z zakresu geodezji S. W. z k- 703 i przedzielenie mu działki (...) o powierzchni (...) ha. Domagał się także wyrównania jego udziału spadkowego dopłatą. Kwestionował żądania wnioskodawczyni w zakresie roszczeń uzupełniających. Zaprzeczał, aby dokonała ich wnioskodawczyni ponadto zgłosił zarzut przedawnienia tych roszczeń (k- 735).

Uczestniczka postępowania W. J. zajmowała stanowisko zbliżone do P. S. i wносиła o przyznanie jej prawa własności części zabudowanej nieruchomości siedliskowej w D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) według projektu biegłego z zakresu geodezji S. W. z k- 703 i przedzielenie mu działki (...) o powierzchni (...) ha. Domagała się także dopłaty.

Uczestniczki postępowania T. F., G. P. i B. D. (1) początkowo wносиły o przyznanie na współwłasność w częściach równych niezabudowanych nieruchomości rolnych położonych w obrębie wsi D., gmina H., oznaczonych numerami geodezyjnymi: (...) o powierzchni (...) ha i (...) o powierzchni (...) ha. Ostatecznie na rozprawie poprzedzającej wydanie orzeczenia wniosły o przyznanie powyższych nieruchomości wyłącznie na rzecz T. F. (k- 807v).

Uczestniczka postępowania J. S. od początku postępowania domagała się spłaty swego udziału w majątku spadkowym (k-92, 242).

Uczestnicy postępowania L. S. i D. B. oświadczyli, że zrzekają się swoich udziałów na rzecz wnioskodawczyni i nie chcą spłaty (k- 5, 755, 628).

Uczestniczki postępowania I. W. i B. D. (2) przychyliły się do stanowiska wnioskodawczyni, nie wносиły o przyznanie na ich rzecz jakichkolwiek składników majątku spadkowego ani też zasądzenia spłaty.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

S. P. syna P. i A. zmarł w dniu 3 lutego 2012 roku w D., gdzie ostatnio stale zamieszkiwał. Był kawalerem, bezdzietnym (k-4 akt (...)) SR w B.).

Na podstawie ustawy spadek po S. P. nabyli: siostra W. G. i brat M. M. (1) po 1/3 części każde z nich, siostrzeńcy: L. S., P. S. i W. J. w 1/12 części, a także córki siostrzenicy N. G. P., B. D. (1), T. F. po 1/36 części każda z nich (postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 6 lutego 2015 roku w sprawie (...) k-141 w B.).

M. M. (1) zmarł 26 kwietnia 2014 roku w D. i ostatnio stale tam zamieszkiwał. Spadek po nim z mocy postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 sierpnia 2015 roku nabyła żona J. M. w 4/16 części oraz córki: I. W., D. B., B. D. (2), J. S. po 3/16 części każda z nich (k- 28 akt (...)).

Już w toku postępowania, gdyż w dniu 21 listopada 2016 roku zmarła J. M. (k- 622). Z kolei spadek po niej nabyła z mocy testamentu córka J. S. w całości. Porządek dziedziczenia po J. M. określił Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 9 listopada 2017 roku w sprawie o sygn. akt (...).

Zgodnie z przepisem art. 684 k.p.c. w postępowaniu o dział spadku, sąd ustala skład i wartość majątku ulegającemu podziałowi. Zasadą jest, iż ustalenie składu i stanu spadku przez sąd następuje według chwili jego otwarcia (art. 924 k.c.), a jego wartości na podstawie cen (rynkowych) z chwili dokonywania działu (por. orzeczenie SN z dnia 16 maja 1950 r., C 72/50, OSN 1951, nr 1, poz. 12; uchwała SN z dnia 27 września 1974 r., III CZP 58/74, OSNCP 1975, nr 6, poz. 90). Ponadto zgodnie ze stanowiskiem, w sprawie o dział spadku jego skład powinien być ustalony przez sąd na podstawie dowodów aktualnych w chwili dokonywania podziału (por. orzeczenie SN z dnia 16 marca 1994 r., II CRN 31/94, Wokanda 1994, nr 9, s. 9). Podstawą ustalenia składu spadku są przede wszystkim oświadczenia spadkobierców - uczestników postępowania działowego oraz przedstawione przez nich dowody, ewentualnie spis inwentarza, jeżeli był sporządzony. Jeżeli jednak zachodzą w tym względzie sprzeczności, obowiązkiem sądu jest ich wyjaśnienie. W każdym wypadku udowodnienia wymaga własność nieruchomości spadkowej (por. orzeczenie SN z 11 marca 1985 r., III CRN 52/85, nie publ.).

W sprawie nie ulegało wątpliwości że w skład spadku po S. P. wchodzi zabudowane gospodarstwo rolne położone we wsi D., gmina H., choć obecnie od wielu lat nie jest prowadzona produkcja rolna. Jednakże pierwotnym tytułem własności przedmiotowych gruntów był akt własności ziemi wydany w dniu 28 lipca 1975 roku Nr (...) na rzecz S. P. syna P. i A. (k-417). Powyższy dokument dotyczy nieruchomości obecnie oznaczonych numerami geodezyjnymi: (...), (...), (...) (informacja ze Starostwa Powiatowego w H. k- 412). Natomiast w dniu 13 lipca 1990 roku S. P. nabył od małżonków J. i H. C. niezabudowaną nieruchomość rolną oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której nieruchomości Sąd Rejonowy w B. Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych w H. prowadzi księgę wieczystą Kw (...). Skład majątku spadkowego w sprawie nie był przedmiotem sporu. W związku powyższym Sąd ustalił wyczerpująco skład masy spadkowej w pkt. I postanowienia.

Ustalając wartość powyższych nieruchomości Sąd posiłkował się opinią biegłego z zakresu szacowania nieruchomości A. T. (1) (opinia pisemna k-160-201). Biegły określił wartość majątku spadkowego po S. P. na łączną kwotę 88 577 zł. Zdaniem Sądu ustalenia poczynione biegłego były rzetelne, dokonane obiektywnie, a wnioski przez niego sformułowane poparte logicznym uzasadnieniem. Opinia została sporządzona w oparciu o głęboką wiedzę i praktyczne doświadczenie zawodowe biegłego, w konsekwencji Sąd podzielając zawarte w niej ustalenia odnośnie wyżej wymienionych składników majątku spadkowego. Opinia nie była kwestionowana przez żadnego z uczestników postępowania. Została ona zaktualizowana przez biegłego A. T. w 2018 roku (k- 775). Ostatecznie wartości poszczególnych nieruchomości określone przez biegłego były podstawą ustalenia wartości majątku spadkowego w pkt. I postanowienia.

Poza sporem pozostawała też kwestia, że w skład spadku po M. M. (1) wchodzi udział w 1/3 części w majątku spadkowym nabytym po bracie S. P..

Natomiast spór w sprawie koncentrował się wokół wniosku W. G. o ustalenie, że dokonała ona nakładów na nieruchomość siedliskową w D. oznaczoną numerem geodezyjnym (...) oraz spłaciła długi spadkowe w postaci kosztów pogrzebu spadkodawcy. Ostatecznie wnioskodawczyni sprecyzowała roszczenie w tym zakresie na kwotę 40 000 zł (k-239-240). W szczególności wnioskodawczyni podnosiła, że między innymi w 1994 roku wybudowaną obecnie istniejącą stodołę na działce (...), w latach 1997-1998 przekryła dach na budynku mieszkalnym, a w kolejnych latach doprowadziła do niego wodę, dokonała ogrodzenia całości posesji. Poniosła też koszty pogrzebu spadkodawcy oraz budowy pomnika na cmentarzu.

Uczestnicy postępowania P. S., W. J., G. P., T. F. oraz J. S. oponowali powyższemu wnioskowi W. G. (k-294, 255, 259, 268, 294, 336). Nie kwestionowali samej okoliczności wykonania poszczególnych prac, ale sfinansowanie ich przez wnioskodawczynię. Podnosili, że dokonał ich spadkodawca i on poniósł związane z nimi wydatki, ewentualnie część prac była wykonywana na koszt córki i zięcia wnioskodawczyni E. i P. G. - którzy na przedmiotowej nieruchomości

prowadzili produkcję rolną w zakresie hodowli trzody chlewnej. W związku z tym to oni dokonali nakładów w zakresie prac w budynku gospodarczym posadowionym na przedmiotowej nieruchomości, gdzie skupiała się ich działalność. Jednocześnie uczestnicy postępowania podkreślali, że rodzina wnioskodawczynie przez szereg lat korzystała z przedmiotowej nieruchomości, czerpała pożytki w postaci możliwości użytkowania na własne potrzeby budynków gospodarskich. Podkreślali, że wnioskodawczynie nie pozostawała w ostatnich latach życia spadkodawcy w dobrych stosunkach, a prace były wykonywane jeszcze przed otwarciem spadku. Odnosnie kosztów pogrzebu podnosili, że wnioskodawczynie otrzymała zasiłek pogrzebowy z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który w całości je zrekompensował.

Natomiast zgodnie z art. 686 kpc w postępowaniu działowym sąd rozstrzyga także o wzajemnych roszczeniach pomiędzy współspadkobiercami z tytułu posiadania przedmiotów spadkowych, pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na spadek nakładów i spłaconych długów spadkowych.

W sprawie było oczywiste, że po otwarciu spadku, czuli po dacie 3 lutego 2012 roku nie były dokonywane nakłady na majątek spadkowy w postaci nieruchomości siedliskowej. Należy zaznaczyć, że w tym dniu miał miejsce pożar budynku mieszkalnego S. P. i jego śmierć była właśnie następstwem tego wydarzenia. Obecny stan przedmiotowej nieruchomości znakomicie obrazuje opinia biegłego A. T. (1), z której wynika, że budynek mieszkalny uległ częściowemu spaleni. O 2012 roku budynek nie został naprawiony i jest nieużytkowany. Pozostałe budynki także są również zniszczone, pokryte eternitem.

Natomiast przepis art. 686 kpc mówi o nakładach na spadek, a więc po powstaniu współwłasności między spadkobiercami wynikającymi ze spadkobrania. Ponieważ wydatki i ciężary związane ze wspólnym przedmiotem spadkowym ponoszą współspadkobiercy w stosunku do wielkości przysługujących im udziałów (art. 1035 w zw. z art. 207 kc) dlatego też spadkobierca który poniósł wydatki na wspólny przedmiot należący do spadku, może żądać od pozostałych spadkobierców zwrotu świadczenia w częściach odpowiadających ich udziałom, chyba, że umowa między spadkobiercami stanowi inaczej. Okoliczność ponoszenia przez wnioskodawczynie nakładów na nieruchomość przed otwarciem spadku wskazywała sama wnioskodawczynie, jak też świadkowie chociaż zeznania niektórych z ich cechowała ogólnikowość. B. K. zeznał, że była doprowadzona woda i był wykonywany remont ogrodzenia za życia S. P. (k-397v-398). M. N. podał, że pomagał przy remoncie dachu na stodole i jej docieplaniu na zlecenie wnioskodawczynie, a nie mieszkającego na działce spadkodawcy (k-398). J. J. (2) z kolei zrelacjonował, że wykonał instalację siłową na posesji w D. na zlecenie P. G.- zięcia wnioskodawczynie, który hodował na niej świnię (k- 398). Natomiast W. C. zeznał, że był wykonawcą ogrodzenia na zlecenie wnioskodawczynie, która dostarczała też materiały budowlane (k-398-398v), zaś W. B. komina i bramy (k-398-398v). Także W. K. (k- 397v), A. G. (k- 398v), E. G. (k-399) potwierdzali wersję wnioskodawczynie w zakresie wykonywanych prac oraz fakt wykonania ich za życia spadkodawcy.

Nie ulega wątpliwości, że nakłady czynione były w chwili, kiedy właścicielem nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...) był spadkodawca. Z zeznań wnioskodawczynie, jak i świadków wynika, że traktowała ona je jako formę nieodpłatnego przysporzenia na rzecz S. P., bez obowiązku zwrotu z jego strony. Jak przyznała wnioskodawczynie nie zwracała się do niego o ich zwrot (k-755v). W tych okolicznościach brak podstaw dla przyjęcia, że spadkodawca miał obowiązek zwrotu tych świadczeń, który to obowiązek przekształcił się następnie w dług spadkowy. Należy także wskazać, że nie negując zakresu dokonanych przez wnioskodawczynie nakładów na nieruchomość przed datą otwarcia spadku trzeba podkreślić, że wnioskodawczynie, a właściwie jej córka i zięć E. i P. G. czerpali z niej korzyści prowadząc tam hodowlę trzody chlewnej. Wobec braku podstaw uznania w toku postępowania powyższych nakładów za dług spadkowy, rozważania w przedmiocie zgłoszonego przez uczestnika postępowania P. S. zarzutu przedawnienia są bezprzedmiotowe.

Jeśli chodzi o dług spadkowy w postaci poniesionych przez wnioskodawczynie kosztów pogrzebu spadkodawcy to wobec stanowiska uczestników postępowania, na wnioskodawczynie reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika spoczywał ciężar udowodnienia, że poniesione przez nią wydatki związane z pogrzebem brata przekroczyły kwotę zasiłku pogrzebowego. Wnioskodawczynie poprzestała na zestawieniu obrazującym jej wydatki (k-240) i nie przedstawiła na tę okoliczność żadnych dowodów.

Stąd też Sąd w pkt. III postanowienia oddalił wnioski W. G. o rozliczenie w toku postępowania roszczeń uzupełniających.

Do działu spadku z mocy art. 1035 k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o zniesieniu współwłasności. W tej sytuacji odpowiednie zastosowanie znajduje przepis art. 210 k.c. stanowiący, iż każdy ze współwłaścicieli może żądać zniesienia współwłasności. O wyborze sposobu zniesienia współwłasności rozstrzyga sąd, chociaż jest zobowiązany zasięgać stanowiska uczestników postępowania, a w razie zgodnego wniosku jest związany stanowiskiem współwłaścicieli (art. 622 § 2 k.p.c.), przy czym zgodny wniosek co do sposobu zniesienia współwłasności nie może sprzeciwiać się prawu ani zasadom współżycia społecznego, jak też nie może zmierzać do obejścia ustawy.

Natomiast w razie „spornego zniesienia współwłasności” ostateczna, wiążąca decyzja należy do sądu, który rozstrzyga „stosownie do okoliczności”. Jednym ze sposobów zniesienia współwłasności, aktualnym także w sprawie o podział majątku wspólnego jest przyznanie przedmiotu podziału jednemu ze współuprawnionych (art. 211 i 212 § 2 k.c.) z obowiązkiem spłaty pozostałych. O wyborze konkretnego nabywcy (współwłaściciela) decyduje zaś szereg złożonych okoliczności faktycznych każdej zawisłej sprawy. Można i trzeba tu uwzględniać, w różnym kontekście, takie okoliczności, jak rodzaj i przeznaczenie rzeczy, stan rodziny poszczególnych współwłaścicieli przygotowanie zawodowe, rodzaj działalności zawodowej, stan majątkowy, wykształcenie itp. Niezbędnym jest rozważenie wszelkich okoliczności, takich jak rodzaj i przeznaczenie rzeczy, potrzeby współwłaścicieli, interes społeczno-gospodarczy. Należy równocześnie zauważyć, że nie ma przeszkody do zniesienia współwłasności poprzez przyznanie rzeczy jednemu ze współwłaścicieli wbrew woli współwłaścicieli w przypadku „spornego zniesienia współwłasności” Sąd bowiem stosuje ten sposób zniesienia współwłasności „stosownie do okoliczności”.

W sprawie istniał spór co do sposobu podziału majątku spadkowego po S. P.. Na wstępie należy zaznaczyć, że mimo, że pierwotnie majątek spadkowy stanowiło gospodarstwo rolne, to jeszcze przed otwarciem spadku nieruchomości utraciły ten charakter z uwagi na odlogowanie go przez spadkodawcę przez wiele lat. Żadna osoba z spadkobierców nie zajmuje się rolnictwem. Stąd też przepisy art. 213-214 kc dotyczące zasad zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego zdaniem Sądu nie będą miały zastosowania.

Należy także zaznaczyć, że w toku niniejszego postępowania spadkobiercy uczestniczący w postępowaniu działowym składali niejednokrotnie oświadczenia o „przekazaniu” swoich udziałów na rzecz wnioskodawczyni. Oświadczenia takiej treści złożyła uczestniczka postępowania D. B. (k- 628), L. S. (k- 5, 755). Jednakże powyższych oświadczeń spadkobierców S. P. nie można uznać za zbycie spadku, lecz za wniosek uczestnika postępowania wyrażający jego wolę co do sposobu dokonania działu spadku przez sąd. Oświadczenie takie nie uzasadnia poglądu, że udział wnioskodawczyni w spadku wynoszący 1/3 wzrósł o udziały powyższych uczestników postępowania.

Wnioskodawczyni wnosiła o przyznanie na jej rzecz niezabudowanych nieruchomości rolnych położonych w obrębie wsi D., gmina H., oznaczonych numerami geodezyjnymi: (...) o powierzchni (...) ha, (...) o powierzchni (...) ha oraz części zabudowanej nieruchomości siedliskowej w D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) według projektu bieglego z zakresu geodezji S. W. z k- 481 i przedzielenie jej nowopowstałej działki (...) o powierzchni (...) ha.

W sprawie bezsporne było, że niezabudowana nieruchomość rolna oznaczona numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha ma przypaść na rzecz wnioskodawczyni. Nikt z pozostałych spadkobierców nie był nią zainteresowany.

Z kolei uczestniczki postępowania T. F., G. P. i B. D. (1) wniosły o przyznanie na rzecz T. F. nieruchomości rolnych położonych w obrębie wsi D., gmina H., oznaczonych numerami geodezyjnymi: (...) o powierzchni (...) ha i (...) o powierzchni (...) ha. T. F. oferowała wnioskodawczyni spłatę wartości działki (...), na co W. G. nie wyraziła zgody.

Sąd dokonując podziału przedmiotowych spornych nieruchomości kierował się przede wszystkim przesłanką zminimalizowania dopłat, tak aby poszczególne składniki majątkowe w jak największym stopniu pokrywały udziały spadkobierców, które były różne. Udziały uczestniczek postępowania T. F., G. P. i B. D. (1) wynosiły po 1/36 części.

Biorąc pod uwagę wartość majątku spadkowego powinny im łącznie przypaść składniki majątkowe o wartości 7381,42 zł ($3 \times 1/36 = 1/12$). Najbardziej zbliżoną wartość do tej kwoty miała działka oznaczona numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha oszacowana przez biegłego na kwotę 7410 zł. Stąd też powyższą nieruchomości Sąd przyznał na rzecz T. F.. Nie uwzględnił natomiast wniosku o przyznanie działki (...) o wartości 10 806 zł, gdyż łączna wartość działek (...) znacznie przekraczałyby udział spadkowy uczestniczek postępowania T. F., G. P. i B. D. (1).

Spór w sprawie dotyczył także podziału działki siedliskowej w D. oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha. Uczestnicy postępowania P. S. i W. J. od początku postępowania wnosili o dokonanie podziału fizycznego działki (...) tak aby wydzielić działki o wartości odpowiadających udziałom spadkobierców, czemu oponowała wnioskodawczyni.

Pierwszorzędne znaczenie ma zniesienie współwłasności przez podział fizyczny rzeczy wspólnej. W tym miejscu należy zaznaczyć, że podział fizyczny jest podstawowym sposobem zniesienia współwłasności, preferowanym przez kodeks cywilny (tak SN w orzeczeniu z dnia 30.10.1978r., CRN 214/78 i 16.11.1993r., I CRN 176/93 niepublik.). Wynika z tego, że jeżeli zniesienie współwłasności następuje z mocy orzeczenia sądu, powinien on brać pod uwagę przede wszystkim ten sposób wyjścia ze współwłasności, chyba, że współwłaściciele sami żądają przyznania rzeczy wspólnej jednemu z nich w zamian za spłaty albo sprzedaż stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Stąd też wnioski P. S. i W. J. o podział fizyczny nieruchomości siedliskowej oznaczonej numerem (...) były w pełnej mierze uzasadnione. Odstępstwem od zasady podziału fizycznego nieruchomości określa art. 211 kc stanowiąc, że podział rzeczy wspólnej nie może nastąpić w sytuacji, gdy podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy bądź znacznie zmniejszenie jej wartości. Sytuacja taka nie miała miejsca w sprawie. Biegły z zakresu geodezji opracował projekt podziału jednocześnie zaznaczył, że jest on zgodny z obowiązującymi przepisami dotyczącymi podziału nieruchomości, nie narusza społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i nie pociąga za sobą zmiany jej przeznaczenia (opinia biegłego S. W. k- 480). W ocenie Sądu opinia jest w pełni wiarygodna i nie budzi wątpliwości w sprawie. Nowopowstałe działki mają też zapewniony dostęp do drogi publicznej. Biegły opracował jednak zgodnie z wnioskami wnioskodawczyni oraz uczestników postępowania P. S. i W. J. dwie wersje podziału działki (...) (k-480, 481). O ile uczestnicy opowiadali się za wersją z k-480, to wnioskodawczyni ostatecznie wniosła o podział działki według wersji z k- 481. W szczególności podnosiła, że za wyborem tego sposobu podziału przemawia konieczność aby projektowana działka, która miałaby przypaść na jej rzecz, czyli (...) od strony ulicy (...) powinna mieć dostęp także do ulicy (...) (kiedyś drogi zagumiennej), gdyż umożliwia to lepszy dojazd do gruntów rolnych, które zamierza uprawiać. Ponadto podnosiła, że według projektu podziału działki z k-480 na nowopowstałej działce (...), która miałaby przypaść na rzecz P. S. znalazłaby się stodoła stanowiąca jej nakład. W ocenie Sądu oba argumenty są nietrafione i ostatecznie Sąd do ostatecznego projektu podziału przyjął projekt z k- 480 za którym wnioskowali P. S. i W. J.. Przede wszystkim argument, że na działce (...) znajdzie się budynek stodoły nie powoduje, że taki podział nie jest dopuszczalny. Budynki posadowione na działce siedliskowej nie stanowią już zaplecza dla gospodarstwa rolnego, które jak przyznała wnioskodawczyni, nie funkcjonuje od 2003 roku. Również podnoszona przez wnioskodawczynię okoliczność, że stodoła stanowi jej nakład w świetle oddalenia jej wniosków w pkt. III postanowienia nie stoi na przeszkodzie w dokonaniu tego podziału. Także droga przebiegająca przez całą długość działki (...) w wersji z k-481 jako dojazd do pól uprawnych wobec sprzeciwu uczestników, nie może przemawiać za przyjęciem projektu podziału według wniosku W. G.. Przede wszystkim projektowane działki powinny mieć dostęp do drogi publicznej. Projektowana dla wnioskodawczyni działka (...) ma dostęp od strony ulicy (...). Natomiast działki (...) będą miały dostęp do strony ulicy (...). W tej sytuacji domaganie się przez wnioskodawczynię także dojazdu do ulicy (...) wobec sprzeciwu uczestników postępowania, nie znajduje uzasadnienia. Tym bardziej kuriozalne wydają się zeznania wnioskodawczyni, że ma zamiar prowadzić gospodarstwo rolne i dojazd jej niezbędny do gruntów rolnych, w sytuacji gdy nie są uprawiane od 2003 roku, a sama jest 75-letnią emerytką. Kolejną okolicznością badaną przez Sąd było, czy podział fizyczny działki (...) według wstępnych projektów opracowanych przez biegłego S. W. (k-480, 481) nie spowoduje znacznego zmniejszenia jej wartości. W związku z tym biegły A. T. (1) dokonał wyceny projektowanych działek (k- 570-596). Wprawdzie według wersji podziału z k- 480 wartość działki (...) na skutek podziału na 3 działki spowoduje zmniejszenie wartości działki o 7140 zł, zaś według projektu z k- 481 o 5751 zł (k- 587-588), jednakże

nie są to duże różnice. Ponadto wobec wartości całej działki (...), która została przez biegłego określona na kwotę 41 772 zł, obniżenie wartości o 7140 zł, nie może być kwalifikowane jako znaczne zmniejszenie wartości. Stąd też do ostatecznego projektu podziału działki (...) Sąd przyjął sporządzony przez biegłego S. W. z k- 480, który następnie został opracowany już jako ostateczny projekt podziału (k- 703). W tej sytuacji na rzecz wnioskodawczyni przypadła więc działka (...), na rzecz P. S. działka (...), zaś W. J. działka (...).

Wartość majątku spadkowego będącego przedmiotem działu wynosiła 88 577 zł.

Wartość udziału wnioskodawczyni w majątku spadkowym wynosi 29 525,67 zł. ($1/3 \times 88\ 577\ \text{zł} = 29\ 525,67\ \text{zł}$). Wnioskodawczyni w wyniku podziału otrzymała nieruchomości położone w D. oznaczone numerami: (...) o wartości 27 005 zł, (...) o wartości 28589 zł, (...) o wartości 10806 zł (łącznie 66 400 zł). Tak też wnioskodawczyni przypadły składniki majątkowe o wartości ponad wartość jej udziału. Natomiast udział spadkowy P. S. wynosił $1/12$, a jego wartość to 7381,42 zł ($1/12 \times 88\ 577\ \text{zł} = 7381,42\ \text{zł}$). Uczestnikowi Sąd przyznał działkę (...) o wartości 5989 zł, co nie wyczerpuje jego udziału podobnie w przypadku uczestniczki postępowania W. J., której udział również wynosił $1/12$ części, zaś działka (...) ma wartość 1638 zł.

Stosując taką zasadę rozliczenia Sąd stosownie do treści art. 212 § 2 k.c. zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania P. S. kwotę dopłaty 1392,42 zł ($7381,42\ \text{zł} - 5989\ \text{zł} = 1392,42\ \text{zł}$). Natomiast dopłata na rzecz uczestniczki postępowania W. J. wyniosła 5743 zł.

Splaty swego udziału domagała się konsekwentnie od początku postępowania uczestniczka postępowania J. S.. Początkowo jej udział w majątku spadkowym wynosił $3/48$ części, jednakże na skutek nabycia w całości spadku po matce J. M. wzrósł do $7/48$ części. Stąd też należna jej spłata wyniosła 12 917,48 zł. Przy czym zobowiązaną do spłaty była nie tylko wnioskodawczyni (12 888,90 zł), ale także w niewielkim zakresie uczestniczka postępowania T. F., która także otrzymała nieruchomość o wartości przekraczającej jej udział (28,58 zł). Splaty i dopłaty, którymi została obciążona wnioskodawczyni nie są wysokie i w ocenie Sądu jest ona w stanie dokonać ich jednorazowo. Tym bardziej, że od początku trwającego już od 2015 roku postępowania było wiadomo, że ona będzie stroną zobowiązaną do spłat. Ponadto wnioskodawczyni sprzedała mieszkanie w H. dysponuje więc środkami na uregulowanie zobowiązań wobec zainteresowanych.

Przepis art. 520 § 1 k.c. stanowi, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników (§ 2 art. 520 k.c.). Mając na uwadze powyższe, Sąd Rejonowy uznał, że zainteresowani powinni ponieść koszty sądowe w częściach odpowiadających ich udziałom we współwłasności. Wydatki w sprawie wyniosły 8562,38 zł, zostały one częściowo pokryte z zaliczek wpłaconych przez wnioskodawczynię (1800 zł), W. J. (2800 zł), T. F. (800 zł), J. S. (800 zł). Do pokrycia pozostała jeszcze kwota 2362,38 zł tytułem wydatków oraz opłata od wniosku o dział spadku po M. M. (1) – 1000 zł, stąd też Sąd nakazał pobranie od wnioskodawczyni i uczestników W. J., P. S., T. F., J. S. stosownie do ich udziałów brakującą część kosztów sądowych (pkt. IX orzeczenia).

O pozostałych kosztach postępowania, związanych z udziałem w sprawie Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., stwierdzając, że zainteresowani ponoszą je we własnym zakresie.